

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Методика організації та підготовки дисертаційного дослідження

Галузь знань С “Соціальні науки, журналістика та інформація”
Спеціальність С4 “Психологія”

Освітня програма “Психологія” (ОС “Доктор філософії”)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук,
доцент, Ірина МАРТИНЮК

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни “Методика дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи”

Дисципліна “Методика дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи” є обов’язковою в ОНП “Психологія”. Вона важлива для підготовки здобувачів до самостійної науково-дослідницької діяльності. Дисципліна знайомить із технологією роботи над дисертацією, вимогами до оформлення дисертації, особливостями представлення результатів наукового дисертаційного дослідження та підготовки дисертації до захисту. Розвиває уміння планувати й реалізовувати наукове дослідження, належним чином описувати проведену роботу, представляти результати наукового дослідження у вигляді наукової доповіді, статті, наукового звіту, дисертації.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	доктор філософії	
Спеціальність	С4 “Психологія”	
Освітня програма	Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	25 год.	8 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	75 год.	104 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	4

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – знайомство з технологією роботи над дисертаційним дослідженням та вимогами до його оформлення, представлення результатів у наукових публікаціях та доповідях, підготовки до захисту.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність планувати, організовувати й проводити наукове дослідження, представляти його результати у вигляді доповідей, статей, наукових звітів;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність до наукового мислення (високий рівень абстрактного мислення, аналізу й синтезу) та креативного підходу у вирішенні наукових задач;

ЗК 02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на підґрунті системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 04. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології, зокрема психології розвитку особистості, та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів, та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі толеруючи невизначеність; доводячи унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства;

СК 05. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в галузі психології, зокрема психології розвитку особистості, та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності;

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

ПРН 02. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

ПРН 03. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми; формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні дані систематичних аналізів, метааналітичних досліджень та літературних оглядів; визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН 04. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології, зокрема психології розвитку особистості, та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.

ПРН 05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.

ПРН 06. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПРН 07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні

проекти у сфері психології, зокрема психології розвитку особистості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або

професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.

ПРН 08. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій, у тому числі у міжнародних виданнях.

ПРН 10. Займатись саморозвитком: аналізувати свої професійні можливості, ставити перед собою завдання підвищення професійної кваліфікації та мобільності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижн і	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Методика дослідження														
Тема 1. Поняття наукової діяльності та наукових досліджень	1-2	9	2	-			7	9	2				7	
Тема 2. Технологія роботи над дисертацією: вибір мети, теми і назви, визначення наукового завдання та проблеми дослідження	2-3	14	2	5			7	14	2				12	
Тема 3. Постановка задач дослідження. Визначення об'єкта, предмета дослідження. Складання плану дисертації	4-5	12	2	3			7	12		2			10	
Тема 4. Робота над першим розділом – аналіз досліджуваної проблеми	5-6	11	2	2			7	11		2			9	
Тема 5. Робота над основними розділами. Формулювання висновків і наукової новизни отриманих результатів	7-8	13	2	3			8	13					13	
Проміжний контроль		1					1	1					1	
Разом за модулем 1	60		10	13			37	60	4	4			37	
Модуль 2. Методика організації підготовки дисертаційної роботи														
Тема 1. Науково-методичні	8-9	11	2	2			7	11	2				9	

підходи до написання дисертаційної роботи													
Тема 2. Вимоги до оформлення дисертацій	10-1 1	12	2	3			7	12	2				10
Тема 3. Підготовка наукових статей та тез доповідей	11-1 2	11	2	2			7	11		2			9
Тема 4. Опублікування результатів дисертаційного дослідження	12-1 3	13	2	3			8	13		2			11
Тема 5. Попередній розгляд дисертації та порядок її захисту	14-1 5	12	2	2			8	12					12
Проміжний контроль		1					1	1	1				1
Разом за модулем 2		60	10	12			38	60	4	4			38
Усього годин		120	20	25			75	120	8	8			104

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття наукової діяльності та наукових досліджень	2
2	Технологія роботи над дисертацією: вибір мети, теми і назви, визначення наукового завдання та проблеми дослідження	2
3	Постановка задач дослідження. Визначення об'єкта, предмета дослідження. Складання плану дисертації	2
4	Робота над першим розділом – аналіз досліджуваної проблеми	2
5	Робота над основними розділами. Формулювання висновків і наукової новизни отриманих результатів	2
6	Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи	2
7	Вимоги до оформлення дисертацій	2
8	Підготовка статей та тез доповідей	2
9	Опублікування результатів дисертаційного дослідження	2
10	Попередній розгляд дисертації та порядок її захисту	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тренінг із опису проблеми дослідження, формулювання теми, назви, мети й завдань дослідження	5
2	Тренінг із формулювання об'єкта і предмета дослідження, складання плану дисертації	3
3	Тренінг із розробки структури параграфів теоретичного розділу	2
4	Тренінг із планування емпіричної/експериментальної частини наукового дослідження	3
5	Тренінг формулювання основних складових вступу дисертації із дотриманням наукового стилю викладу	2

6	Тренінг з написання анотації до дисертації, оформлення таблиць, рисунків, списку використаних джерел	3
7	Тренінг із написання елементів наукової статті за результатами наукового дослідження	2
8	Тренінг із написання наукової статті за результатами наукового дослідження	3
9	Тренінг підготовки доповіді для захисту дисертаційного дослідження	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Типи наукових досліджень та їх особливості.	7
2	Аналіз формулювання проблеми, мети, мети і завдань у наукових дослідженнях.	7
3	Аналіз формулювання об'єкта і предмета у наукових дослідженнях та відповідності їм плану дисертації.	7
4	Реферування наукової літератури за першим розділом дисертації.	7
5	Аналіз основних розділів дисертаційних досліджень.	8
	Проміжний контроль	1
6	Аналіз взаємозв'язку між завданнями, науковою новизною та висновками у дисертаційних дослідженнях.	7
7	Аналіз призначення додатків та їх оформлення у дисертаційних дослідженнях.	7
8	Аналіз наукових публікацій за темою дисертаційного дослідження, розміщених у наукометричних базах Scopus, Web of Sciences.	7
9	Аналіз структури й змісту наукових доповідей, наукових статей, близьких за змістом до теми дисертації здобувачів	8
10	Аналіз відеозапису захисту дисертаційного дослідження.	8
	Проміжний контроль	1

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист виконаних завдань самостійної роботи.

7. Методи навчання:

- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного “Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у НУБіП України”.

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання	
Модуль 1. Методика дослідження			
Лекція 1. Поняття наукової діяльності та наукових досліджень	Розуміти сутність наукової діяльності та наукового дослідження. Знати особливості нормативно-правового регулювання наукової діяльності в Україні. Розуміти специфіку дисертаційної роботи як результату наукових досліджень.	-	
Самостійна робота 1. Типи наукових досліджень та їх особливості		7	
Лекція 2. Технологія роботи над дисертацією: вибір мети, теми і назви, визначення наукового завдання та проблеми дослідження	Знати послідовність роботи над дисертацією. Розуміти значення мети дисертаційного дослідження. Уміти вирізняти й формулювати проблему, тему, наукове завдання дослідження.	-	
Практична робота 2. Тренінг із опису проблеми дослідження, формулювання теми, назви, мети й завдань дослідження		7	
Самостійна робота 2. Аналіз формулювання проблеми, мети, мети і завдань у наукових дослідженнях		7	
Лекція 3. Постановка задач дослідження. Визначення об'єкта, предмета дослідження. Складання плану дисертації	Розуміння сутності об'єкта і предмета дослідження. Уміння визначати і формулювати об'єкт і предмет дослідження. Уміння скласти план дисертації.	-	
Практична робота 3. Тренінг із формулювання об'єкта і предмета дослідження, складання плану дисертації		7	
Самостійна робота 3. Аналіз формулювання об'єкта і предмета у наукових дослідженнях та відповідності їм плану дисертації		7	
Лекція 4. Робота над першим розділом – аналіз досліджуваної проблеми	Розуміння послідовності роботи над першим розділом дисертаційного дослідження. Уміння виокремлювати вагомі складові параграфів першого розділу. Уміння здійснювати огляд наукової літератури з проблеми вивчення.	-	
Практична робота 4. Тренінг із розробки структури параграфів теоретичного розділу		7	
Самостійна робота 4. Реферування наукової літератури за першим розділом дисертації		7	
Лекція 5. Робота над основними розділами. Формулювання висновків і наукової новизни отриманих результатів	Розуміння сутності основних розділів дисертації. Уміння планувати емпіричне/експериментальне дослідження. Знання важливих складових основних розділів дисертації.	-	
Практична робота 5. Тренінг із планування емпіричної/експериментальної частини наукового дослідження		7	
Самостійна робота 5. Аналіз основних розділів дисертаційних досліджень		7	
Модульна контрольна робота 1.		30	
Всього за модулем 1		100	

Модуль 2. Методика організації підготовки дисертаційної роботи			
Лекція 1. Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи	Розуміння прийомів викладу матеріалів наукового дослідження. Знання особливостей написання та складових вступу дисертації. Уміння дотримуватись наукового стилю викладу матеріалу. Готовність до авторського виконання дисертації.	-	
Практична робота 1. Тренінг формулювання основних складових вступу дисертації із дотриманням наукового стилю викладу		7	
Самостійна робота 1. Аналіз взаємозв'язку між завданнями, науковою новизною та висновками у дисертаційних дослідженнях		7	
Лекція 2. Вимоги до оформлення дисертацій	Знання основних технічних вимог до оформлення дисертації. Уміння написати анотацію до дисертації, оформляти таблиці, рисунки, список використаних джерел та посилання на них.	-	
Практична робота 2. Тренінг з написання анотації до дисертації, оформлення таблиць, рисунків, списку використаних джерел		7	
Самостійна робота 2. Аналіз призначення додатків та їх оформлення у дисертаційних дослідженнях	Розуміння призначення додатків та порядку їх оформлення.	7	

Лекція 3. Підготовка автореферату дисертації	Знання призначення й змісту автореферату дисертації. Уміння писати основні складові автореферату.	-	
Практична робота 3. Тренінг із написання автореферату дисертації		7	
Самостійна робота 3. Аналіз структури й змісту авторефератів, близьких за змістом до теми дисертації здобувачів		7	
Лекція 4. Опублікування результатів дисертаційного дослідження	Знання основних вимог до опублікування результатів досліджень. Розуміння структури наукових праць, у яких публікуються основні наукові результати. Уміння писати наукові статті. Орієнтування у наукометричних базах Scopus, Web of Sciences.	-	
Практична робота 4. Тренінг із написання наукової статті за результатами наукового дослідження		7	
Самостійна робота 4. Аналіз наукових публікацій за темою дисертаційного дослідження, розміщених у наукометричних базах Scopus, Web of Sciences		7	
Лекція 5. Попередній розгляд дисертації та порядок її захисту	Розуміння порядку подачі документів на експертизу, до вченої ради із захисту дисертацій. Знання процедури захисту дисертації. Уміння складати план доповіді для захисту дисертаційного дослідження.	-	
Практична робота 5. Тренінг підготовки доповіді для захисту дисертаційного дослідження		7	
Самостійна робота 5. Аналіз відеозапису захисту дисертаційного дослідження		7	

Модульна контрольна робота 2.		30	
Всього за модулем 2		100	
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$		
Екзамен	30		
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$		

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для здобувача причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації. Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку вагомої причини за умови погодження з гарантом ОНП та відділом Аспірантури. Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача залишається вчасне надання таких документів.
Політика щодо академічної доброчесності	Вступаючи на цей курс, здобувачі повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Здобувачі повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.
Політика щодо відвідування	Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із гарантом ОНП та відділом аспірантури).

9. Навчально-методичне забезпечення:

Методика дослідження та організації підготовки дисертаційної роботи: ЕНК [для аспірантів спеціальності “Психологія”]. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2433>.

10. Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Конспект лекцій з курсу “Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)” для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / Укл. І. Я. Омецінська. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 80 с.
2. Методика та організація наукових досліджень з психології: навчальний посібник для студентів спеціальності 053 Психологія / Укладачі: В. Й. Бочелюк, В. В. Нечипоренко, О. Л. Позднякова, Н. Є. Завацька, Ю. А. Завацький, І. Є. Жигаренко, В. Ю. Завацький. [3-ге вид., перероб. і доп.]. Київ: КНТ, 2024. 384 с.
3. Підготовка і захист дисертації на здобуття наукового ступеня у галузі технічних наук: Інформ.-довідк. посіб. / Автори-упорядники: д-р техн. наук, проф. В. С. Моркун, д-р техн. наук, проф. М. І. Ступнік, канд. техн. наук В. В. Тронь. Кривий Ріг, 2019. 110 с.
4. Порядок підготовки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня “Доктор філософії” зі спеціальності 053 Психологія (методичні рекомендації). 2-е видання, виправлене і доповнене / Укладачі: В. Волошина, І. Булах, Р. Попелюшко, Л. Долинська, Л. Ширяєва. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025, 32 с.

Допоміжні

1. Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності” (від 30.03.2021 р. №1369-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1369-20#Text> (Дата звернення: 18.05.2025 р.).
2. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (від 26.11.2015 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (Дата звернення: 18.05.2025 р.).
3. Наказ МОН України від 23.09.2019 р. № 1220 “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (Дата звернення: 18.05.2025 р.).

Інформаційні ресурси

1. Каталог авторефератів дисертацій. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD (Дата звернення: 02.05.2025 р.).
2. Index Copernicus International. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/formjml?litera=a&start=0&skok=30> (Дата звернення: 02.05.2025 р.).
3. Web of Science platform. URL: <https://clarivate.com/products/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-workflow-solutions/webofscience-platform/> (Дата звернення: 02.05.2025 р.).
4. Scopus. URL: <https://www.scopus.com/home.uri> (Дата звернення: 02.05.2025 р.).